

# Kuhmon kaupungin lausunto koskien Kainuun hyvinvointialueen Laajaa hyvinvointikertomusta 2020-2022 osa 1

Khall 28.03.2023 § 97  
198/00.02.01/2023

Valmistelija Hyvinvointiaktivaattori Riikka Kähkönen p. 044 725 5423

Kainuun hyvinvointialueen Hyvinvointi- ja yhdyspintalautakunta pyytää Kainuun hyvinvointialueen laajasta hyvinvointikertomuksesta 2020-2022 osasta 1 lausunnot Kainuun kunnilta ja Kainuun liitolta.

## Tausta

Kainuun hyvinvointialueen hallintosäännön 14 § kohdan 2 mukaan Hyvinvointi- ja yhdyspintalautakunta valmistelee alueellisen hyvinvointikertomuksen ja -suunnitelman valtuustokausittain aluehallitukselle hyväksyttäväksi sekä raportoi vuosittain aluehallitukselle ja edelleen aluevaltuustolle.

Alueellinen hyvinvointikertomus on lakisääteinen asiakirja, joka kuvaa väestön hyvinvoinnin ja terveyden tilaa alueella. Kainuun alueelliseen hyvinvointikertomukseen on koottu alueen ja kuntien vahvuuksia ja huolenaiheita sekä alueellisia väestöryhmittäisiä tietoa hyvinvointi- ja terveyseroista. Vaikuttava hyvinvoinnin, terveyden ja turvallisuuden (Hytetu) edistäminen edellyttää alueellista yhteistyötä ja resursseja niin järjestöissä, kunnissa kuin hyvinvointialueella.

Hyvinvointikertomukseen on koottu tutkittua tietoa kainuulaisten terveyden ja hyvinvoinnin tilasta, analysoitu lähes 200 yksittäistä indikaattoria, hyödynnetty Kainuun Liiton kokoamaa tilastoaineistoa sekä ajankohtaisia selvityksiä kuten Kainuun sosioekonomiset terveys- ja hyvinvointierot ja niiden kaventaminen (Kuntoutussäätiö & MDI 2023), FinSote-kyselytutkimusta sekä alueen ja kuntien hytesuunnitelmia.

Kainuun hyvinvointialueen hyvinvointikertomukseen vv. 2020– 2022 (osa I) on koottu käytettävissä olevia kansallisia indikaattoritietoja kohderyhmittäin: lapset, nuoret, työkäiset ja ikäihmiset. Tietoa hyödynnetään valtuustokauden vv. 2023–2025 hyvinvointisuunnitelmassa (osa II), jossa asetetaan kohdenneet tavoitteet, toimenpiteet, vastuutahot ja arviointimittarit sekä sovitaan seurannasta.

## Yhteenveto

Yhteenvetona hyvinvointikertomuksesta voidaan todeta, että kainuulaiset ovat pääosin tyytyväisiä asuinalueensa olosuhteisiin. Työllisyysaste on suhteellisen vahva, erityisesti 18–44-vuotiaiden ryhmässä. Naisten osalta työllisten osuus on miesten ryhmää korkeampi.

Iso joukko kainuulaisista lapsista, nuorista, työkäisistä ja ikäihmisistä voi hyvin, edistää toiminnallaan terveyttä ja hyvinvointia, harrastaa ja osallistuu asuinalueensa toimintaan. Kainuulaiset hyödyntävät monipuolisesti luontoa ja kulttuuria sekä järjestöjen toimintaa hyvinvoinnin ja terveyden lähteenä.

Kainuun asema on suhteellisen heikko muihin maakuntiin verrattuna useilla hyvinvoinnin ja pahoinvoinnin muuttujilla. Väestö Kainuussa on huomattavan iäkästä muihin hyvinvointialueisiin verrattuna, mikä heijastuu väestön terveydentilaan. Väestön terveydentilan ja iäkkään ikärakenteen takia myös palvelutarve on alueella keskimääräistä suurempi ja tämän seurauksena myös sote-menot ovat asukasta kohden laskettuna huomattavan korostuneet. Sekä miesten että naisten odotettu elinikä on maakunnassa suhteellisen matala ja ikävakiotunakin useimmat sairastavuusindeksit ovat koko maan keskiarvoa heikompia.

Muihin maakuntiin verrattuna työn ja koulutuksen ulkopuolella olevien 20–24-vuotiaiden nuorten osuus on merkittävästi korostunut Kainuussa. Terveydentilan haasteita ovat muita alueita suurempi alkoholi- ja tapaturmakuolleisuus. Erityisesti itsemurhakuolleisuus, eläkeikään jaksamattomien osuus ja eläkkeellä olevien työkäisten osuus on joko kaikista maakunnista suurinta tai toiseksi suurinta.

### Tavoitteet

Hyvinvointisuunnitelman vv. 2023–2025 tavoitteissa ja toimenpiteissä voimavaroja ja ennaltaehkäiseviä toimia tulee suunnata erityisesti

- 1) elintapaohjaukseen (terveellinen ravitsemus, riittävä liikunta ja uni)
- 2) työ- ja toimintakyvyn edistämiseen
- 3) mielenterveyden edistämiseen ja ehkäisevään päihdetyöhön
- 4) osallisuuden vahvistumiseen ja yksinäisyyden torjumiseen
- 5) lähisuhde- ja perheväkivallan ehkäisyyn
- 6) arjen turvallisuuden edistämiseen.

Lausunnot pyydetään toimittamaan 6.4.2023 mennessä osoitteeseen [kirjaamo.hyvinvointialue@kainuu.fi](mailto:kirjaamo.hyvinvointialue@kainuu.fi). Lisätiedot: Saara Pikkarainen [saara.pikkarainen@kainuu.fi](mailto:saara.pikkarainen@kainuu.fi), terveyden edistämisen erikoissuunnittelija.

Hyvinvointiaktivaattorin esitys:

Kaupunginhallitus käy aiheesta keskustelun ja päättää antaa lausunnon em. asiaan:

Kainuun hyvinvointialueen Hyvinvointi- ja yhdyspintalautakunta on tarkastellut kainuulaisten terveyden ja hyvinvoinnin tilaa kattavasti eri ikäryhmät huomioiden.

Vertailtaessa Kuhmon kaupungin laajaa hyvinvointikertomusta 2021-2025 nyt käsiteltävänä olevaan alueelliseen asiakirjaan, voidaan todeta, että molemmissa on noudatettu elinkaarimallin mukaista tarkastelunäkökulmaa. Alueellisen hyvinvointikertomuksen raportoinnissa nostetaan hyvin esille indikaattoreista koostetut ikäryhmittäiset positiiviset ja negatiiviset trendit. Tämä tuo hyvinvointisuunnitelman painopistealueiden valintaan selkeyttä.

Yhteistä Kuhmon kaupungin ja alueen hyvinvointikertomuksissa on huoli elintapoihin liittyvistä indikaattoritiedoista, joilla on vaikutusta koettuun hyvinvointiin, yksilön toimintakykyyn ja kansanterveydellisten sairauksien esiintyvyyteen. Molemmissa hyvinvointikertomuksissa nostetaan esille yksinäisyyden ja osallisuuden kokemuksen heikkenemistä, joilla voi olla pitkään jatkuessaan negatiivisia vaikutuksia mm. yksilön elämänhallintaan ja

voimavaroihin. Yhteinen huoli on myös ikääntyneiden toimintakyvyn, terveyden ja hyvinvoinnin heikkeneminen sekä näiden myötä kasvanut palvelutarve, joka tulisi olla hyvin saavutettavissa.

Yksilöiden kokonaisvaltaisella hyvinvoinnilla, aktiivisuudella, hyvällä toimintakyvyllä, omatoimisuudella ja turvallisella elinympäristöllä on positiivisia vaikutuksia kuntien ja alueen elinvoimaisuuteen ja vireystilaan. Tätä näkökulmaa olisi hyvä tuoda vahvasti esille myös alueellisessa hyvinvointikertomuksessa ja siihen liittyvässä tulevassa suunnitelmassa.

Työikäisten hyvinvointiin ja vanhemmuuden tukeen on tarpeellista kiinnittää myös huomioita, jotta kainuulaisilla lapsilla ja nuorilla olisi hyvinvoiva ja turvallinen kasvualusta, joka mahdollistaa edellytykset täysipainoiseen ja terveeseen aikuisuuteen. Samalla se on satsausta tulevien ikääntyneiden toimintakykyyn.

Alueellisen hyvinvointisuunnitelman tavoitteet vuosille 2023-2025 ovat samansuuntaisia Kuhmon kaupungin laajan hyvinvointisuunnitelman 2021-2025 kanssa. Molemmissa asiakirjoissa on huomioitu sekä kunnallinen että alueellinen kokonaisvaltaiseen hyvinvointiin vaikuttava ja sitä tukeva näkökulma. Näin ollen molemmat asiakirjat tukevat kuhmolaisten hyvinvoinnin kehittämisen päämäärää.

Esittelijä vt. kaupunginjohtaja Juntunen Juhana

#### Päätösehdotus

Kaupunginhallitus päättää antaa em. hyvinvointiaktivaattorin valmisteleman lausunnon koskien Kainuun hyvinvointialueen laajaa hyvinvointikertomusta.

Päätös Kaupunginhallitus yksimielisesti hyväksyi vt. kaupunginjohtajan päätösehdotuksen.